

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

TASDIQLAYMAN
Navoiy davlat pedagogika instituti
kengashi raisi:

B.B.Sobirov

2024 yil

**GEOGRAFIYA VA IQTISODIY BILIM ASOSLARI
TA'LIM YO'NALISHI BO'YICHA FANLARARO
(MAJBURIY FANLAR) YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVINING
DASTURI
(2023/2024 o'quv yili bitiruvchi kurs talabalari uchun)**

Ushbu dastur Navoiy davlat pedagogika instituti bakalavriat ta'lim yo'nalishlari bitiruvchi kurs talabalari uchun "Tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya" fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun tuzilgan bo'lib, institut Kengashining "29" "03" 2024 yil 9-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

"Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari" kafedrasida muhokama qilingan va "28" "02" 2024 yil 1-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Asos: - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 5 iyunda 1963-son bilan ro'yxatga olingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida Nizom;

- O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentyabrda 3069-son bilan ro'yxatga olingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom.

- "Geografiya o'qitish metodikasi va Tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya" fanlarining o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil 14-avgustdagi 418-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan 5110500-Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari bakalavriat ta'lim yo'nalishining malaka talablari asosida ishlab chiqilgan.

Tuzuvchilar:

1. "Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari" kafedrasini mudiri g.f.d., dots.S.R.Shodiyev
2. "Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari" kafedrasini dotsenti dots. Yu.B. Raxmatov
3. "Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari" kafedrasini katta o'qituvchi Yu. Axmedova
4. "Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari" kafedrasini katta o'qituvchisi Yo.R. Buranov

Taqrizchilar:

1. Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasini dotsenti PhD N.J. Muxammedova
2. Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasini katta o'qituvchisi PhD H.A. Obloqulov

GEOGRAFIYA VA IQTISODIY BILIM ASOSLARI
TA'LIM YO'NALISHI BO'YICHA FANLARARO (MAJBURIY FANLAR)
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVNING SAVOLLARI

Fan: Tabiiy, iqtisodiy va ijtimoiy geografiya fanlaridan savollar

1. Quyosh tizimi. Quyosh. Sayyoralar. Oy.
2. Yevrosiyo materigini geografik o'rni va tabiiy geografik xususiyatlari.
3. Jahon tabiiy resurslari.
4. Yerning sayyora sifatidagi ta'rifi.
5. Janubiy Amerika materigini tuproq, o'simlik qoplami va hayvonot dunyosi.
6. O'rta Osiyoning o'simliklari va hayvonot dunyosi.
7. Topografik kartalarning varaqlarga bo'linishi va nomenklaturasi.
8. Afrika materigi ichki suvlari.
9. O'rta Osiyo tabiiy boyliklari va ularni muhofaza qilish.
10. Litosfera va yer po'stining tuzilishi.
11. Shimoliy Amerika materigini tabiiy geografik rayonlari.
12. Tabiatda tuproqlarni tarqalishi, rivojlanishi, tabiat mintaqalari tuproqlari.
13. Janubiy Amerika materigi ichki suvlari.
14. Geografik qobiq va uning xususiyatlari.
15. Tuproqlarni hosil bo'lishi, taraqqiyoti, tarkibi va xossalari.
16. Yevrosiyo materigi iqlimi.
17. Shimoliy Amerika materigini iqlimi va ichki suvlari.
18. Jung`oriya Tyanshan provinsiyasi.
19. Geoxronologik jadval. Platformalar, geosinklinallar. Asosiy tog' hosil bo'lish bosqichlari
20. O'rta Osiyoning geologik tuzilishi.
21. Kartaning matematik asoslari.
22. Afrika materigini shakllanish tarixi. Afrika materigi relyefi
23. Atmosfera bosimi. Shamollar. Siklon va antisiklonlar.
24. Geografik kartalarning tiplari va atlaslar
25. Atmosfera. Atmosferaning tuzilishi va tarkibi.
26. Topografik kartalarning mazmuni
27. O'rta Osiyo tuproqlari.
28. Janubiy Amerika materigini geografik o'rni, tekshirish tarixi
29. Tuproq hosil bo'lish jarayoni va uning biologik asoslari.
30. Burchak o'lchash usullari. Oriyentirlash burchaklari.
31. Afrika materigi tuproq, o'simlik va hayvonot dunyosi
32. O'rta Osiyoning ichki suvlari.
33. Tinch okeani.
34. Yerning harakati va uning geografik oqibatlari
35. Kartografik tasvirlash usullari. Belgilar, chiziqli belgilar va teng chiziqlar usuli
36. Quyosh radiatsiyasi. Ob-havo va iqlim.
37. Tuproqning suv xossalari va suv rejimi.
38. Tog'lar va ularning turlari
39. Afrika materigining geografik o'rni va tadqiq etilishi.
40. Topografik karta va uning elementlari.
41. Afrika materigini tabiiy geografik rayonlari.
42. Nivelirlash turlari geometrik, trigonometrik gidrostatistik va boshqalar.

43. Afrika materigi iqlimi
44. Ustyurt platosi, To'rg'ay supasimon o'lkasi okruglari.
45. Antarktida materigi iqlimi, o'simlik va hayvonot dunyosi
46. Insonni geografik jarayonlarga ta'siri. Atrof-muhit monitoringi
47. Afrika mamlakatlari geografiyasi
48. Yevrosiyo materigi ichki suvlari
49. O'rta Osiyoning tabiati va tabiiy boyliklarini o'rganish tarixi.
50. Biosfera haqida tushuncha. Organizmlar. Ekologik omillar
51. O'rta Osiyo hayvonot dunyosi
52. Qashqadariyo okrugi
53. Yevrosiyo materigini shakllanish tarixi va relyefi
54. Yer osti va yer usti suvlari
55. O'rta Osiyo iqlimi.
56. Dunyo okeani. Okean suvlari xususiyati
57. Yerni iqtisodiy jixatdan baxolash
58. Avstraliya materigini o'simligi, tuprog'i va hayvonot dunyosi
59. Kartografik generalizatsiya
60. Tekisliklar va ularning turlari
61. O'rta Osiyo hududining tabiiy geografik rayonlashtirilishi.
62. Shimoliy Amerika materigini tuproq o'simlik va hayvonot dunyosi.
63. Yerning matematik modeli
64. Avstraliya materigi iqlimi va ichki suvlari
65. Hidrosfera haqida tushuncha. Hidrosferaning tuzilishi.
66. Relyef. Relyef hosil qiluvchi omillar.
67. Janubiy Amerika materigini shakllanish tarixi va relyefi.
68. Yerning ichki tuzilishi
69. Janubiy Amerika materigini tabiiy geografik o'lkalari
70. Asosiy karta va atlaslarning tavsifi, ularni tahlil qilish va baholash
71. Aholining irqiy tarkibi va til oilalari.
72. Umumiy yer bilimi fanining rivojlanish tarixi.
73. Atlantika okeani
74. O'zbekiston Respublikasining tabiiy sharoiti va tabiiy resurslari.
75. Geografik qobiqning ko'ndalang tabaqalanish omillari. Issiqlik mintaqalari
76. Shimoliy Amerika materigini shakllanish tarixi va relyefi.
77. Quyosh va sayyoralarning kelib chiqishi haqida gipotezalar
78. O'zbekiston tabiiy boyliklarini muhofaza qilish/
79. Aholining soni, dinamikasi, ularning takror barpo qilinishi xususiyatlari, aholini hisobga olish zarurligi.
80. Jahon tabiiy resurslari
81. Farg'ona iqtisodiy rayoniga ta'rif bering.
82. Rossiya Federatsiyasiga iqtisodiy geografik tavsif bering.
83. Ishlab chiqarishni joylashtirishga ta'sir etuvchi omillar.
84. Jahon transport geografiyasi.
85. O'zbekiston oziq-ovqat sanoati
86. Germaniya Federativ Respublikasi.
87. Global demografik muammolar va ularni hal etish yo'llari
88. Quyi Amudaryo iqtisodiy rayoni
89. Osiyodagi rivojlangan davlatlar geografiyasi. Yaponiya.

90. O'zbekiston respublikasi transporti
91. Markaziy Qozog'iston provinsiyasi
92. Lotin Amerikasidagi rivojlangan davlatlar geografiyasi
93. Sanoat tarmoqlarini tashkil etish va rivojlantirish asoslari
94. Aholi siyosati va uning turlari. Demografik siyosat.
95. Janubiy Sharqiy Osiyo davlatlari
96. Toshkent iqtisodiy rayoni
97. Geoxronologik jadval. Platformalar, geosinklinallar. Asosiy tog' hosil bo'lish bosqichlari
98. O'zbekiston Respublikasi aholisining joylashuvi va mehnat resurslari
99. Qozog'iston Respublikasi sanoat tarmoqlari
100. Qirg'iziston Respublikasi
101. Dunyo dinlari va diniy tarkib haqida tushuncha.
102. Shimoliy Amerika davlatlari geografiyasi, AQSH. xo'jaligi
103. O'zbekiston Qora va rangli metallurgiya sanoati
104. Ishlab chiqarishni tashkil etishning ijtimoiy shakllari.
105. Jahon xalq xo'jaligi.
106. Samarqand iqtisodiy rayoni
107. O'zbekiston Respublikasi aholisi va tarkibi
108. Tojikiston Respublikasi sanoati
109. O'zbekiston respublikasi tashqi iqtisodiy aloqalari
110. Janubiy Osiyo davlatlari geografiyasi
111. Aholi rivojlanishining qonuniyatlari, kontseptsionalari, ularni bashoratlash
112. Osiyodagi yangi sanoatlashgan davlatlar. "Osiyo yo'lbarzlari".
113. Yer qishloq xo'jaligining asosiy ishlab chiqarish vositasi, predmeti.
114. Sharqiy Yevropa davlatlari.
115. Mehnat resurslari va ulardan foydalanish. Aholining ijtimoiy tarkibi.
116. Qashqadaryo iqtisodiy rayoni
117. O'zbekiston texnik ekinlar geografiyasi. Paxtachilik
118. Jahon transport tizimi
119. Dunyo xalqlari klassifikatsiyasi. Aholining milliy, etno-konfetsional tarkibi
120. Urbanizatsiya jarayoni va uning o'ziga xos xususiyatlari.
121. Surxondaryo iqtisodiy rayoni
122. Markaziy Osiyo davlatlari yoqilg'i-energetika sanoati
123. Ishlab chiqarish tarmoqlarini shakllanish va rivojlanish bosqichlari.
124. Afrika mamlakatlari geografiyasi
125. Aholining mexanik (migratsiya) harakati.
126. O'zbekiston kimyo sanoati
127. Hindiston Respublikasi.
128. Jahon qishloq xo'jaligi geografiyasi
129. Buxoro-Navoiy rayoni
130. Fransiya Respublikasi.
131. Shaharlar klassifikatsiyasi
132. Janubiy Afrika respublikasi
133. Rossiya xo'jaligi.
134. Mirzacho'l iqtisodiy rayoni
135. Jahon aholi geografiyasi
136. Shaharlarning funksional tiplari

137. Chorvachilik va uning respublika iqtisodiyotida tutgan o'ri.
138. Qishloq joylarini geografik o'rganish masalalari
139. Kavkaz orti mamlakatlari.
140. O'zbekiston Respublikasi mashinasozlik sanoati
141. Chirchiq – Ohangaron okrugi
142. O'zbekiston Respublikasi yoqilg'i energetika sanoati.
143. Shaharlar aglomeratsiyasi
144. Aholining irqiy tarkibi va til oilalari.
145. Tojikiston Respublikasi.
146. Xitoy Xalq Respublikasi
147. O'zbekiston qishloqlarining funksional tiplari.
148. Dunyo mamlakatlari klassifikatsiyasi
149. Markaziy Osiyo davlatlari transporti.
150. Shaharlarni iqtisodiy geografik o'ri
151. Markaziy Osiyo davlatlari qishloq xo'jaligi.
152. O'zbekiston yengil sanoati.

Fan: Geografiya o'qitish metodikasi fanidan savollar

1. Maktab geografiya kursining mazmuni, maqsadi.
2. Dars tahliliga qo'yiladigan talablar.
3. Geografiya ta'lim mazmunining tarkibiy qismlari- bilim, ko'nikma va malakalar, qadriyatlar tizimi, ta'lim mazmuni, vositalari, metodlari va shakllarining uzviy bog'liqligi.
4. Geografiya ta'limi metodlari va ulardan ta'lim jarayonida foydalanish yo'llari
5. Ta'lim-tarbiya jarayonida foydalaniladigan innovatsion texnologiyalarning ilmiy-nazariy, metodik asoslari.
6. Geografiya ta'limida dars tiplari.
7. Karta va globus bilan ishlash metodikasi.
8. Maktab geografiya atlasining turlari, ularni o'quvchilar geografik bilimlarini egallashlaridagi o'ri.
9. Geografiya darsliklari va darslikdan tashqari rasmlar, illyustratsiya vositalarining xilma-xilligi, mazmuni, vazifalari o'ri va ahamiyati
10. Geografiyani o'qitishda lokal va xususiy metodik darajada foydalaniladigan texnologiyalar (interfaol metodlar).
11. Bo'lajak o'qituvchilarni ta'lim maskaniga borgach ish faoliyati davomida dars mazmuniga ko'ra tarqatma va ko'rgazmali qurollar tayyorlashga o'rgatish, ta'lim jarayonida ularning o'ri.
12. DTSning qabul qilinishi, DTSning minimal va maksimal talablari, DTSning maqsad va vazifalari .
13. “Fikrlar hujumi”, “Klaster” ta'lim texnologiyalarini o'ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.
14. Ta'limning texnik vositalari, kompyuter, audio, video materiallari bilan ishlash afzalliklari.
15. Bilim va uning turlari, nazariya, qonuniyat, tasavvur, ko'nikma va malakalarni shakllantirishni ahamiyati.
16. Geografiyani o'qitish jarayonida didaktik o'yinli darslardan foydalanish yo'llari.
17. O'quvchilar bilim ko'nimalarini nazorat qilish va baholash usullari.
18. Telemashg'ulotlarning ta'limdagi o'ri.

19. “Bumerang”, “Skorobey” ta’lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.
20. Geografiyani o`qitishda foydalaniladigan didaktik o`yinli darslarning turlari
21. Geografik bilim, ko`nikma, malaka hosil qilishda telemashg`ulotlarning o`rni va roli.
22. Maktab geografiya ta'limida sinfdan tashqari ishlar.
23. Geografiya ta'limida geografik o`yinlarning qo`llash metodikasi.
24. Sinfdan tashqari ishlarning ta'limdagi maqsad va vazifalari.
25. Geografiyani o`qitishda modulli darslardan foydalanish yo`llari.
26. O`quvchilarga geografiya sirlarini o`rgatish jarayonida karta va globus bilan to`g`ri va unumli ishlash metodikasi.
27. Didaktik o`yinlar texnologiyasining afzalliklari, geografiya o`qitishda amaliy, tarbiyaviy rivojlantiruvchi ahamiyati.
28. Modulli darslarni tashkil etish va o`tkazishning o`ziga xos xususiyatlari
29. Geografiya ta'limida geografik o`yinlarning qo`llash metodikasi
30. To`garak mashg`ulot faoliyati
31. “Tarozi”, “Yelpig`ich” ta’lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.
32. “BBB”, “Venn diagrammasi” ta’lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.
33. Hamkorlikda o`qitish texnologiyasining o`ziga xos xususiyatlari, metodlari
34. Geografiya ta'limida ekskursiyaning ahamiyati, vazifalari, mazmuni, xususiyatlari, mezonlari
35. Modulli darslarni tashkil etish va o`tkazishning o`ziga xos xususiyatlari, o`quvchilarning mustaqil va ijodiy ishlarini tashkil etish
36. Geografiyani o`qitishda hamkorlikda o`qitish texnologiyasi
37. O`quvchilarga atrof muhitni o`rganish, inson va tabiat o`rtasidagi uzviy bog`liqlik
38. Mehnat faoliyati va pedagogik amaliyot davrida hujjatlar bilan ishlash
39. Maktab geografiya xonasini tashkil etish va uni jihozlash
40. “Yelpig`ich”, “Ustaxona” ta’lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.
41. Geografiya darslarida hamkorlikda o`qitish metodlaridan foydalanish
42. Geografiya faniga qiziqish uyg`otishda Fan oyligi va haftaligining o`ziga xos vazifasi va o`rni
43. To`garak mashg`uloti rejasini tuzish, to`garak faoliyatini o`tkazish metodikasi
44. Sinfdan tashqari ishlar.
45. Geografiya ta'limi metodlari tasnifida keltirilgan ko`rgazmali qurollar bilan ishlash metodining texnik vositalarni qo`llash usuli afzalliklari
46. Geografiyani o`qitishda o`quvchilarning bilish faoliyatini tashkil etish va boshqarish yo`llari.
47. Innovatsion texnologiyalarning ilmiy nazariy asoslari
48. Ko`nikma va malakalarni shakllantirishda mashqlarni o`rni
49. Ta'lim-tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanish yo`llari, o`quvchilarning bilish faoliyatini tashkil etish va faollashtirish yo`llari.
50. Pedagogik jarayonning xarakteri, borishi va mazmunini o`zgartirishda o`qllaniladigan pedagogik texnologiyalar
51. Maktab geografiya xonasini tashkil etish va uni jihozlash

52. Ko`rgazmali qurollar bilan ishlash metodining texnik vositalarni qo`llash usuli afzalliklari.

53. Dars tahliliga qo`yiladigan talablar.

54. Geografiyani o`qitishda lokal va xususiy metodik darajada foydalaniladigan texnologiyalar (interfaol metodlar).

55. Geografiya ta'limi metodlari va mashg`ulot mazmuniga ko`ra o`qitish metodlari

56. Dars va uning tiplaridan geografiyada foydalanish yo`llari

57. Dars tiplari bo`yicha dars ishlanmasini tuzish metodikasi

58. Karta va globus bilan ishlash metodikasi

59. Maktab geografiya atlasining turlari, ularni o`quvchilar geografik bilimlarini egallashlaridagi o`rni

60. Geografik o`yin o`tkazish metodikasi

61. Maktab geografiya ta'limida sinfdan tashqari ishlar

62. Geografiya xonasini tashkil etish

63. "Klaster" metodi, "Bumerang" ta'lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.

64. Geografiya faniga qiziqish uyg`otishda Fan oyligi va haftaligining o`ziga xos vazifasi va o`rni

65. Tarqatma materiallar va ko`rgazmali qurollar bilan ishlash

66. "Skorobey", "Tarozi" ta'lim texnologiyalarini o`ziga xos xususiyatlari, metodlari va ahamiyatini tushuntirib bering.

67. Bilim, ko`nikma, malaka hosil qilishda rasmlarni o`rni va ahamiyati

68. Dars tiplari bo`yicha dars ishlanmasini tuzish metodikasi an'anaviy va pedagogik texnologiyalar.